

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ύλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1930), ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ, 4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΚΡΗΤΙΚΟ)

3^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ (*)

ΟΜΑΔΑ Α΄

A1

Να αντιστοιχίσετε τα γεγονότα της στήλης Α με τις χρονολογίες της στήλης Β (δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν):

A

1. Απόλυση Βενιζέλου από το αξίωμα του υπουργού Δικαιοσύνης
2. Ολοκλήρωση της Συμφωνίας της Άγκυρας
3. Υπογραφή της Συμφωνίας των Αθηνών
4. Απόβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη
5. Ίδρυση του Ταμείου Περιθάλψεως Προσφύγων

B

- α. Δεκέμβριος 1926
- β. 10 Ιουνίου 1930
- γ. 30 Οκτωβρίου 1930
- δ. 18 Μαρτίου 1901
- ε. Σεπτέμβριος 1923
- στ. 15 Μαΐου 1919
- ζ. Νοέμβριος 1922

[Μονάδες 10]

A2

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. «Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων» (ΕΑΠ)
- β. «Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής Πληθυσμών»
- γ. «Οργανικός Νόμος» (1900)

[Μονάδες 15]

B1

Γιατί οι πρόσφυγες ανέχονταν τις αντίξοες συνθήκες το πρώτο διάστημα έλευσής τους στην Ελλάδα (μετά τη Μικρασιατική καταστροφή) και πώς οι ίδιοι αντέδρασαν όταν έγινε γνωστή η υπογραφή της Σύμβασης της Λοζάνης;

[Μονάδες 13]

B2

Πώς εκφράστηκε η διάσταση προσφύγων και γηγενών ύστερα από την Μικρασιατική καταστροφή στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή;

[Μονάδες 12]

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται παρακάτω, να παρουσιάσετε τις επιπτώσεις στον πληθυσμό της Ελλάδας και στην εθνολογική σύσταση από την άφιξη των προσφύγων μετά τη Μικρασιατική καταστροφή.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Στο βαθμό που οι πρόσφυγες δεν έμεναν στην ύπαιθρο αλλά πήγαιναν στις πόλεις, αυξάνονταν εκεί οι δυσκολίες του επισιτισμού και οι ποθητές θέσεις εργασίας σπάνιζαν ακόμη περισσότερο. Η φυσική αύξηση του πληθυσμού, η αστυφιλία και τα κύματα των προσφύγων οδήγησαν επίσης μέσα σε λίγα χρόνια σε έντονο πρόβλημα στέγης στην Αθήνα, τον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη. Μεταξύ 1907 και 1920, καθώς και μεταξύ 1920 και 1924, διπλασιάστηκε κάθε φορά ο αριθμός των κατοίκων στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας και του Πειραιά, χωρίς να μπορεί να συμβαδίσει η οικοδόμηση των συνοικισμών. Για το 1918 υπολογίστηκε ότι υπήρχε μία κατοικία ανά δέκα κατοίκους, μέχρι το 1924 το χάσμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης διευρύνθηκε ακόμη περισσότερο, επειδή οικοδομήθηκαν μόνο οι μισές κατοικίες από όσες θα χρειαζόνταν [...]. Gunnar Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936*, τόμος Β΄, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2006, σελ. 975.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Εάν σήμερα, μετά την καταστροφή του 1922, η Μικρά Ασία και η Ανατολική Θράκη έμειναν έρημες από ελληνισμό, η μόνη μας παρηγοριά είναι ότι τουλάχιστον η Μακεδονία έγινε πια καθαρά Ελληνική. Αρκεί να πω [...] ότι, ενώ, στο 1912, σαν πρωτοπήραμε τη Μακεδονία, η αναλογία μεταξύ Ελλήνων και αλλόφυλων ήτο 43% με 57% (μολονότι και τότε υπερτερούσαμε απέναντι κάθε άλλης εθνικότητας χωριστά), σήμερα έχουμε 88% με 12%. Είναι ανάγκη να τονισθεί η ριζική αυτή μεταβολή, ιδίως στο εξωτερικό, όπου πολλοί εξακολουθούν ακόμη να μιλούν για τη Μακεδονία ωςάν να επρόκειτο πάντοτε για την προ του 1912 κατάσταση. Σήμερα καμιά άλλη χώρα δεν μπορεί να διεκδικήσει εθνικά δικαιώματα πάνω στη Μακεδονία βασιζόμενη στον πληθυσμό.

Α.Α. Πάλλης, *Στατιστική μελέτη περί των φυλετικών μεταναστεύσεων Μακεδονίας και Θράκης κατά την περίοδο 1912-1924*, Αθήναι 1925, σελ. 4.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Το αντισταθμιστικό κέρδος βρίσκεται στη νέα γεωγραφική ενότητα της φυλής. Τώρα ουσιαστικά όλοι οι Έλληνες ζουν σε μια ενοποιημένη περιοχή στον κορμό της Βαλκανικής Χερσονήσου και στα νησιά του Αιγαίου στα οποία κατοικούσαν από τις πιο πρώιμες ιστορικές περιόδους. Όχι μόνο οι Έλληνες συγκεντρώθηκαν σ' αυτή τη φυσικά δική τους περιοχή αλλά

ουσιαστικά όλοι οι επήλυδες ξένοι έχουν φύγει απ' αυτήν. Οι Τούρκοι και οι Βούλγαροι, η παρουσία των οποίων στη Μακεδονία και τη Θράκη κράτησε ζωντανό κατά τον προηγούμενο αιώνα το ανυπόφορο «Μακεδονικό Ζήτημα», έχουν πλέον μεταβεί στις αντίστοιχες χώρες τους και έχουν αφήσει τη Μακεδονία καθαρά ελληνική. Οι Τούρκοι των νησιών του Αιγαίου (και ιδίως οι πολυάριθμες κοινότητες τους της Κρήτης, Χίου, Σάμου και Μυτιλήνης) έχουν εξαφανισθεί [...].

H. Morgenthau, *Η αποστολή μου στην Αθήνα, 1922-Το έπος της εγκατάστασης*, εκδ. Τροχαλία, Αθήνα 1994, σελ. 416-417.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στη διαδικασία ανάληψης καθηκόντων από τον Πρίγκιπα Γεώργιο (1898) καθώς και στο έργο της οργάνωσης της Κρητικής Πολιτείας, μέχρι και τη συγκρότηση της πρώτης Κυβέρνησής της.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

«Κρήτες, Αι Κυβερνήσεις της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ρωσίας, κρίνασαι από κοινού ότι επήλθεν η στιγμή όπως εξασφαλίσωσι το νέον αυτόνομον της Κρήτης πολίτευμα, ενεπιστεύθησαν εις τον Πρίγκιπα Γεώργιον της Ελλάδος την εντολήν Υπάτου Αρμοστού εν Κρήτη. Αποδεχόμενος την εντολήν ταύτην, ήτις θα διαρκέση επί τρία έτη, η Αυτού Βασιλική Υψηλότης ο Πρίγκιπ Γεώργιος ανεγνώρισε την υψηλήν επικυριαρχίαν της Αυτού Αυτοκρατορικής Μεγαλειότητος του Σουλτάνου, υπεσχέθη δε να λάβη τα κατάλληλα μέτρα όπως προστατεύση την τουρκικήν σημαίαν, ήτις θα κυματίζη μόνον επί τινος των οχυρών θέσεων της νήσου [...]. Προστατευόμενοι υπό των τεσσάρων Δυνάμεων, κυβερνώμενοι υπό Πρίγκιπος δηλώσαντος ότι απάσας αυτού τας φροντίδας θα καταβάλη δια την ειρήνευσιν της νήσου, δια την ευημερίαν και ευδαιμονίαν άπαντος του πληθυσμού της Κρήτης, απηλλαγμένοι παντός φόβου θίγοντος την ασφάλειάν σας, την περιουσίαν σας, την ζωή σας και την τιμή σας, οφείλετε να παράσχητε εις τον Ύπατον Αρμοστήν την βοήθειαν των καλών θελήσεών σας, να τον βοηθήσετε δε δι' όλης της αφοσιώσεώς σας εις την εκπλήρωσιν της εντολής του [...].»

Εγένετο εν τω κόλπω της Σούδας τη 10η Δεκεμβρίου 1898.

Ο Υποναύαρχος της Ιταλίας Μπέτολο

Ο Υποναύαρχος της Μ. Βρετανίας Νόελ

Ο Υποναύαρχος της Ρωσίας Σκρύδλωφ Ο Αντιναύαρχος της Γαλλίας Ποτιέ.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Μετά την άφιξη του υπάτου αρμοστή στην Κρήτη, συνεστήθη δεκαεξαμελής επιτροπή για την εκπόνηση σχεδίου πολιτεύματος (Συντάγματος), το οποίο θα ψήφιζε η Εθνοσυνέλευση [...]

[...] η Γενική Συνέλευση εκλεγόταν πλέον από το λαό, με ίση εκπροσώπηση.

[...] Η καθιερωθείσα, στο μεταξύ αυτονομία επέτρεψε τελικά τη θέσπιση του κρητικού Συντάγματος, το οποίο δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 24, της 16^{ης} Απριλίου 1899, φύλλο της επίσημης Εφημερίδας της Κρητικής Πολιτείας και κυρώθηκε από τον πρίγκιπα Γεώργιο. [...] Ως βάση του κρητικού Συντάγματος χρησίμευσαν, εν προκειμένω το ελληνικό Σύνταγμα του 1864, ο Οργανικός Χάρτης της Ανατολικής Ρωμυλίας και, εν μέρει, το σερβικό Σύνταγμα. Περιελάμβανε δε δέκα κεφάλαια, κατανεμημένα σε 114 άρθρα.

Η Εθνοσυνέλευση των Κρητών, που προέκυψε από τις εκλογές της 24^{ης} Ιανουαρίου 1899 (απαρτιζόμενη από 138 χριστιανούς πληρεξουσίου και 50 μουσουλμάνους), συνήλθε στις 8 Φεβρουαρίου προκειμένου να διεκπεραιώσει το συντακτικό της έργο.[...]

Παύλος Β. Πετρίδης, «Το Κρητικό Σύνταγμα», στο *Ελευθέριος Βενιζέλος (1864-1936), Η μεγάλη πορεία – από το ανάθεμα στην αποθέωση*, σειρά «Ε-Ιστορικά», ειδική έκδοση της εφημ. *Ελευθεροτυπία*, Αθήνα 2008, σελ. 13-14.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Αν και φανατικός οπαδός της Ένωσης, ο Βενιζέλος έλαβε μέρος στη διαμόρφωση του νέου νομικού πλαισίου για την αυτονομία της Κρήτης. Συμμετείχε έτσι στην επιτροπή που αποτελούνταν από δώδεκα χριστιανούς και τέσσερις μουσουλμάνους για την πρόταση σχεδίου συντάγματος. Οι εκλογές της 23^{ης} Ιανουαρίου του 1899 τον ανέδειξαν αντιπρόσωπο Χανίων στη Γενική Συνέλευση των Κρητών. Η συνέλευση κύρωσε το σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας τον Μάρτιο του ίδιου έτους, και ο Βενιζέλος ανέλαβε τα καθήκοντα του «επί τη ανωτέρα διευθύνσει της Δικαιοσύνης συμβούλου».

Θάνος Βερέμης, *Ο Ελευθέριος πίσω από τον Βενιζέλο*, σειρά «Ηγέτες», ειδική έκδοση της εφημ. *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2014, σελ. 34.

Ευχόμαστε ειδικά

(*) Το παρόν κριτήριο εξέτασης συντάχθηκε από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα Ιστορίας του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελεί πνευματική τους ιδιοκτησία.

Η χρήση του εκτός Φροντιστηρίου, επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια, μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από το Νόμο κυρώσεις.